

Attityders inverkan på skuldsättning

Johan Almenberg (Riksbanken)

Annamaria Lusardi (George Washington U)

Jenny Säve-Söderbergh (Stockholms universitet)

Roine Vestman (Stockholms universitet)

roine.vestman@ne.su.se

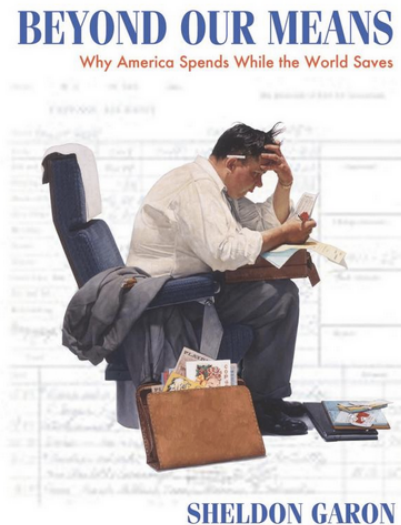
www.ne.su.se/roinevestman

Skuldsättning enligt ekonomisk teori

- Det finns många rationella motiv att låna
- Motiv att låna enligt ekonomisk teori
  1. Inkomst idag lägre än förväntad inkomst i framtiden
  2. En tillfälligt låg inkomst idag
  3. Engångsutgift för varaktig konsumtion/investering så stor att lån är ofrånkomligt (bostad, studier)
- Ekonomisk teori har ett friktionsfritt förhållningssätt till skuldsättning
  - Att låna idag är negativt sparande ($C=I-S$)
  - Inget utrymme för attityd eller överföring av attityd från t ex föräldrar till barn

Attityder till skuldsättning och sparande

- Skuld ofta synonymt med synd (David Graeber, 2011)
- I många länder fostras man att spara, särskilt unga (Sheldon Garon, 2013)
- Hypotes: en subjektiv bias mot skuldsättning kan påverka lånebeteende

Vår studie

- Vi undersöker om attityd till skulder påverkar skuldsättning, och om föräldrar påverkar sina barns attityd
- Telefonenkät (ca 1000 deltagare)
  - Individens attityd till skuldsättning och uppfattning om sin förälders attityd
  - Om privatekonomiska frågor har diskuterats dem emellan
- Registerdata
  - Skuldkvot (total skuld / disponibel inkomst) och socioekonomisk information, bl a utbildning och fastighetsvärden

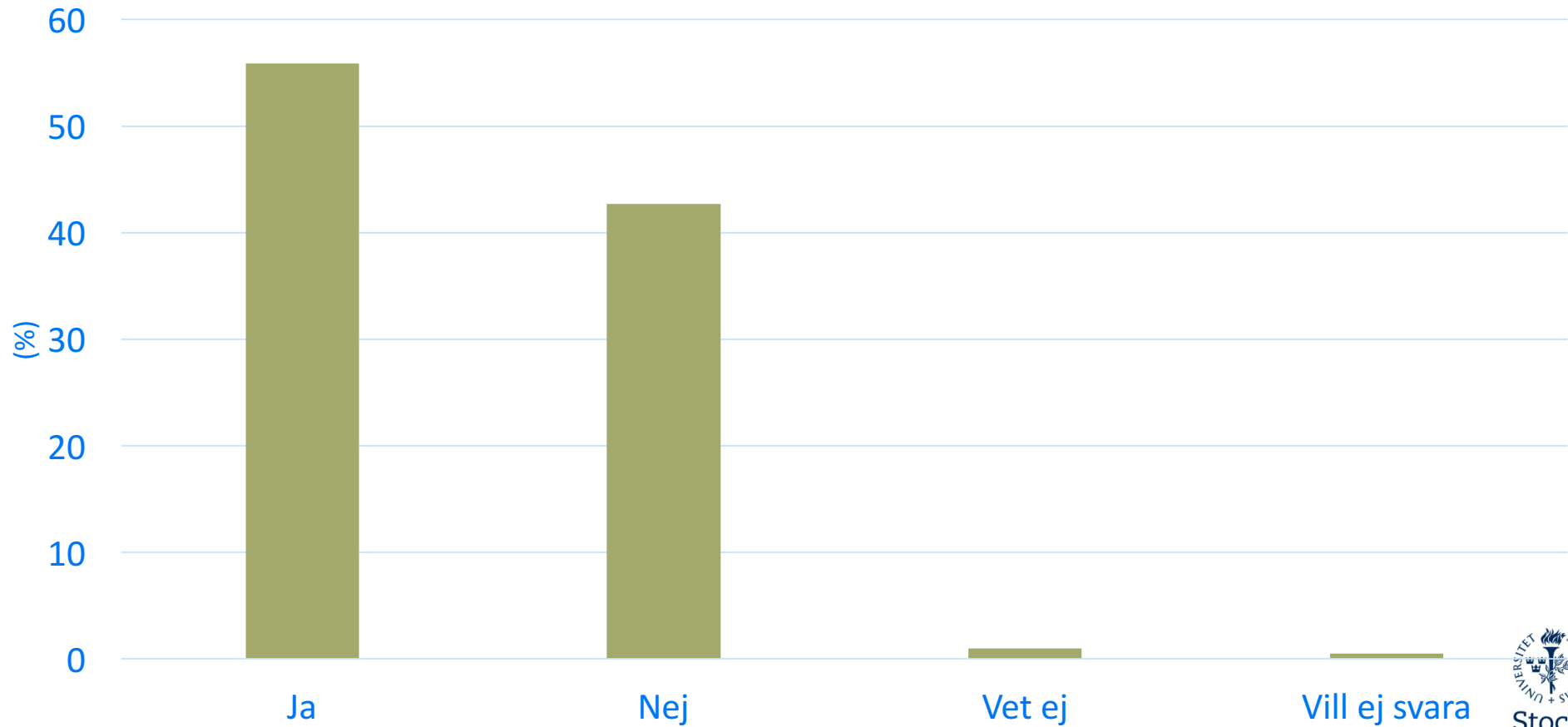
Resultat

1. En majoritet av de tillfrågade uppger att de är obekväma med skulder
2. Föräldrars och barns attityder samvarier tydligt
3. Attityd och skuldsättning hänger ihop: obekväma har betydligt lägre skuldsättning

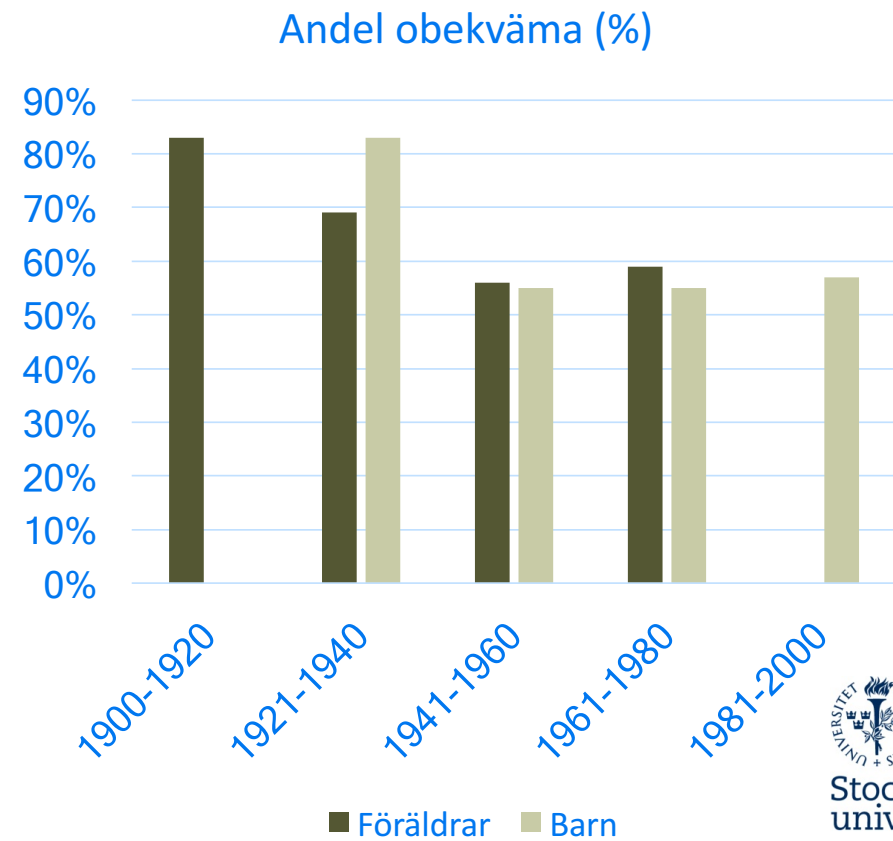
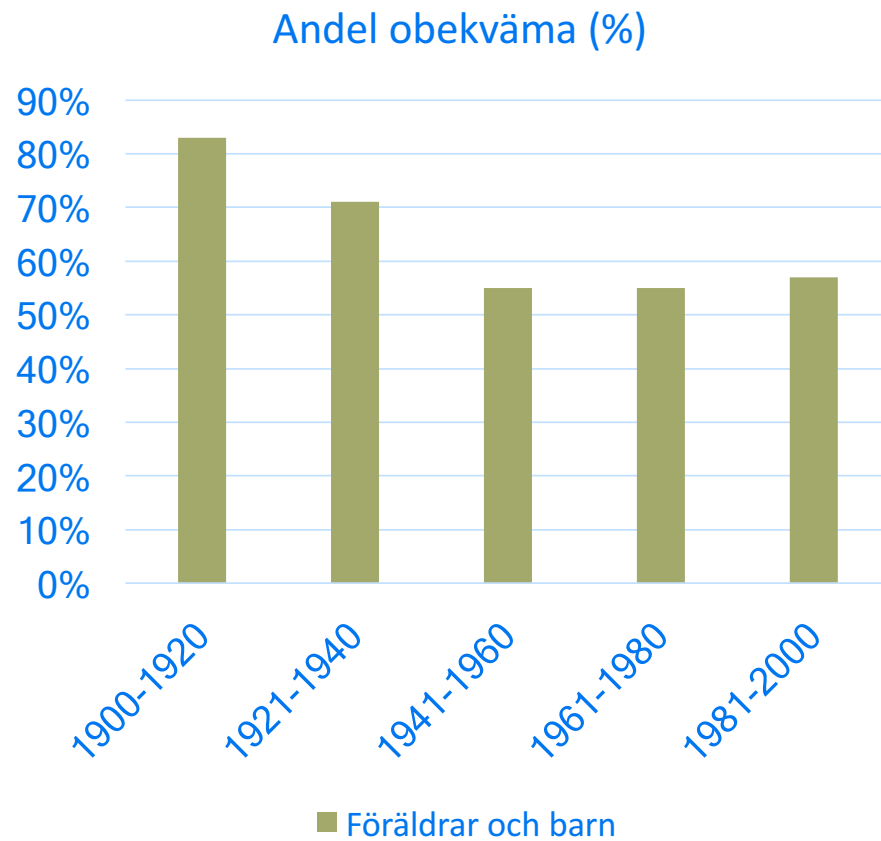
Tre enkätfrågor

1. Känner du dig obekvämt med att ha skulder?
  - Ja
  - Nej
  - Vet ej
2. Skulle du säga att din mamma (pappa) känner sig obekvämt med skulder, eller om hon (han) inte är i livet, att hon (han) kände sig obekvämt med skulder?
  - Ja
  - Nej
  - Vet ej
3. Brukar din mamma (pappa) diskutera privatekonomiska frågor med dig, eller om hon (han) inte är i livet, brukade hon (han) diskutera privatekonomiska frågor med dig?
  - Ja
  - Nej
  - Vet ej

Känner du dig obekväm med att ha skulder?

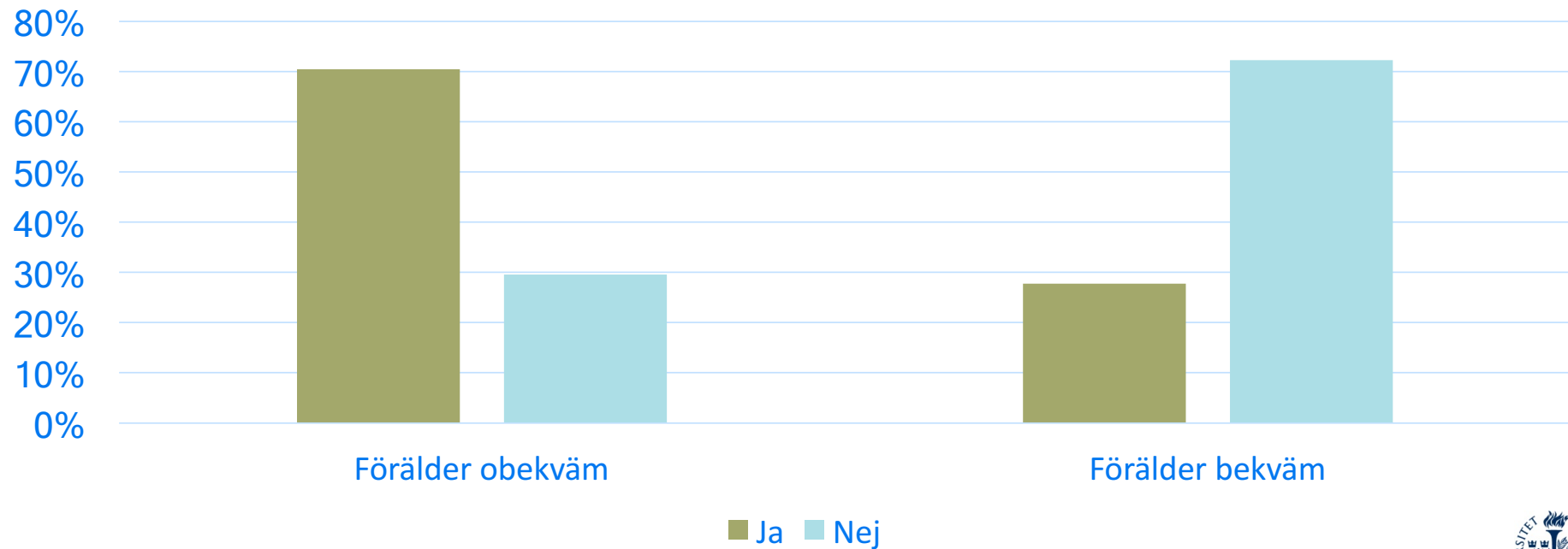
Skillnad bland annat mellan äldre och yngre

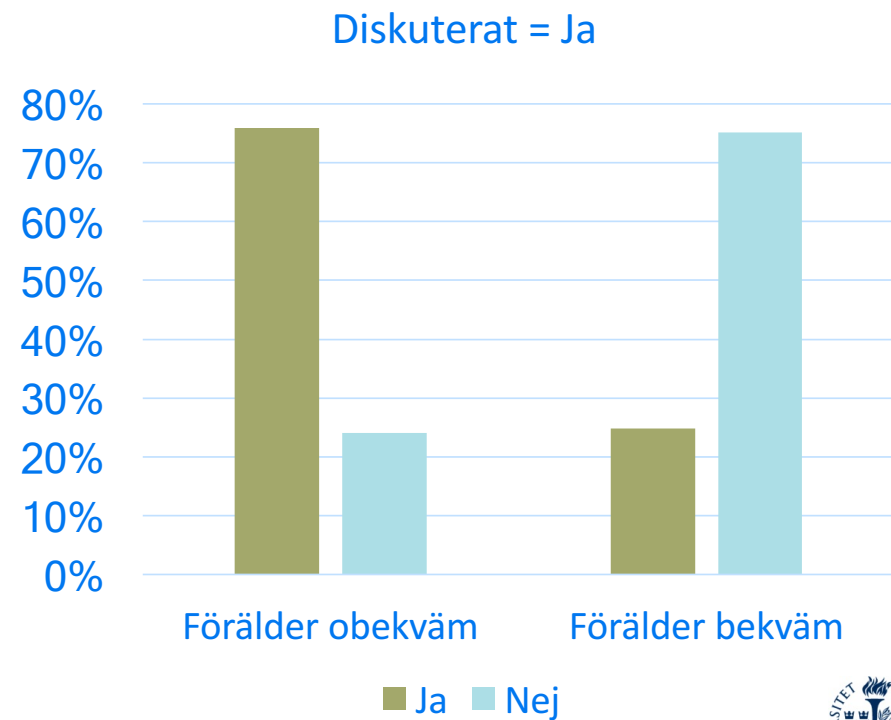
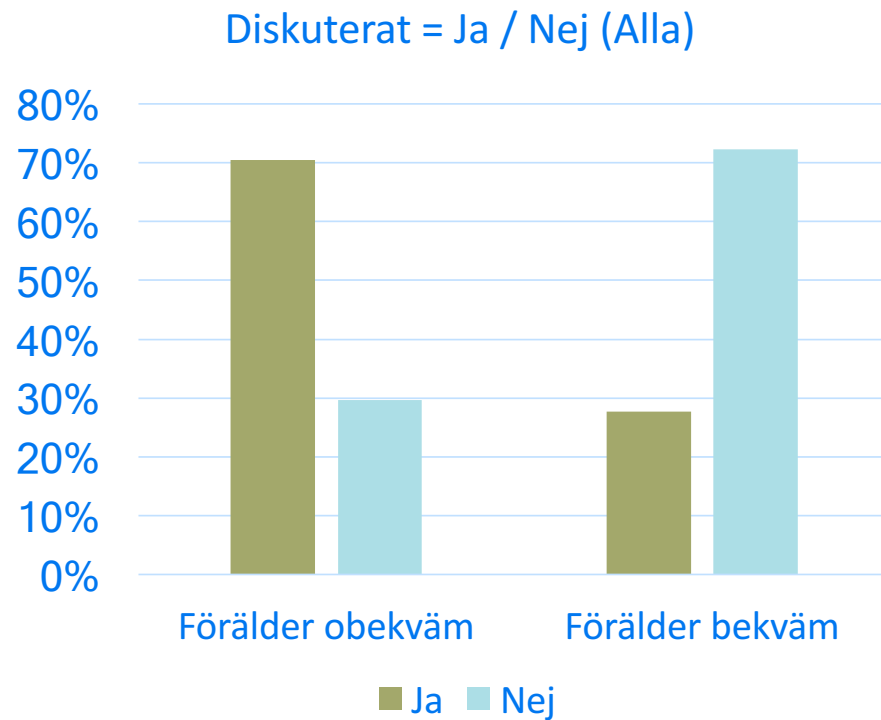

Samvariation mellan barn och föräldrar

Känner du dig obekväm med att ha skulder?

Samvariationen större om de diskuterat ekonomi

Regressionsanalys: attityd påverkar skuldkvot

	Alla	Alla	Förälder bekväm	Förälder obekvä
Obekvä=Ja	-0.562**	-0.392***	0.127	-0.667***
Konstant	1.63***	0.903***	0.285	1.147
Kontroller	Nej	Ja	Ja	Ja
Observationer	728	728	230	498
R ²	0.025	0.328	0.316	0.374

***: $p < 0.01$

Sammanfattning

- En majoritet av de tillfrågade uppger att de är obekväma med skulder
- Föräldrars och barns attityder samvarier tydligt
- Attityd och skuldsättning hänger ihop: obekväma har betydligt lägre skuldsättning

Attityd till skulder samvarierar med attityd till ändamål med lån, liksom med amorteringsvilja

	Obekväm	Bekväm
OK att låna för att...		
...köpa dyra kläder eller smycken	0.9%	1.4%
...köpa resa	4.1%	5.9%
...klara löpande hushållsutgifter	7.7%	3.7%
...köpa bil	81.6%	89.9%
...finansiera utbildning	95.9%	96.9%
Viktigt att amortera bolån	87.0%	79.0%